

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

527. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 5–6 LIPCA 2017 R.

Rezolucja „Wkład Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w program prac Komisji na rok 2018”

(2017/C 345/01)

Na sesji plenarnej w dniach 5 i 6 lipca 2017 r. (posiedzenie z dnia 5 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 191 do 6 (16 osób wstrzymało się od głosu) przyjął następującą rezolucję:

1. Tworzenie pozytywnego przekazu na temat UE

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) podkreśla znaczenie roku 2018 jako ostatniego pełnego roku funkcjonowania obecnej Komisji, a także Parlamentu Europejskiego. W związku z tym EKES wzywa Komisję do opracowania programu jej prac w sposób ambitny, lecz pragmatyczny, aby można było odpowiednio stawić czoła wyzwaniom wynikającym z faktu, że Unia Europejska znalazła się na rozdrożu. Biorąc pod uwagę niepewność co do Brexitu oraz rozwoju sytuacji na świecie, obecnie bardziej niż kiedykolwiek konieczna jest szeroko zakrojona, oparta na uczestnictwie i zorganizowana debata na temat przyszłości Europy. Ważne jest, aby wrócić do korzeni i przywołać pierwotny projekt oraz podstawowe wartości i cele Unii, tak jak zostały one zapisane w traktatach UE.

1.2. Powinniśmy opierać się na pozytywnych rezultatach osiągniętych do tej pory. Jednakże pojawienie się nacjonalistycznych, protekcyjnych, autorytarnych i populistycznych postaw i ruchów należy postrzegać w tym kontekście jako dzwonek alarmowy dla przywódców instytucji UE i państw członkowskich, co sprawia, że musimy zastanowić się, co należy zrobić, aby odzyskać zaufanie obywateli i zagwarantować pomyślną przyszłość projektu integracji europejskiej.

1.3. W związku z tym EKES wzywa Komisję, by dążyła do ustanowienia silnej, solidnej i spójnej Unii, która jest w stanie generować trwały wzrost gospodarczy, tworzyć dobrej jakości miejsca pracy oraz zapewniać dobrostan i równe szanse dla wszystkich obywateli Europy, na podstawie wspólnej wizji i pozytywnej narracji opartej na zaangażowaniu i udziale społeczeństwa. Pilnie potrzebna jest zjednoczona i spójna Unia, oparta na zaangażowaniu państw członkowskich na rzecz wspólnej sprawy, aby odpowiedzieć na wyzwania gospodarcze, społeczne i środowiskowe, przed którymi stoi UE. Spójność wewnętrzna jest również warunkiem wstępnym odgrywania przez UE istotnej roli na arenie światowej w obszarach takich jak handel międzynarodowy, bezpieczeństwo, energia, polityka przeciwdziałania zmianie klimatu i obrona praw człowieka.

1.4. EKES uważa, że z uwagi na negocjacje w sprawie Brexitu, rok 2018 będzie pełen wyzwań. Ważne jest jednak, aby Komisja w dalszym ciągu wdrażała środki, które zostały już uzgodnione, zwłaszcza te odnoszące się do inicjatyw w sprawie jednolitego rynku. Jednocześnie należy koniecznie zastanowić się nad przyszłością UE w długoterminowej perspektywie. Komitet odsyła w tym miejscu do swoich poglądów na temat białej księgi w sprawie przyszłości Europy. EKES zamierza także przedstawiać opinie na temat powiązanych dokumentów otwierających debatę, w związku z czym o zagadnieniach tych jedynie krótko wspomniano w niniejszym dokumencie.

1.5. Ze względu na to, że istnieje silny związek między gospodarką, zatrudnieniem, dobrobytem obywateli i środowiskiem naturalnym, EKES wzywa Komisję do przyjęcia zrównoważonego rozwoju jako nadrzędnego podejścia do jej programu prac. W związku z tym EKES formułuje swój wkład w postaci trzech następujących „filarów” zrównoważoności:

a) wzmocnienie podstaw gospodarczych Europy;

- b) wspieranie wdrażania jej wymiaru społecznego; oraz
- c) ułatwienie przejścia do gospodarki niskoemisyjnej i gospodarki o obiegu zamkniętym.

1.6. EKES podkreśla, że filary te mają uniwersalny, niepodzielny i współzależny charakter. UE powinna mieć ambitne cele i dążyć do realizacji strategii i inicjatyw mających przynieść pomysły dla wszystkich stron rozwiązania pod względem korzyści gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

1.7. W związku z tym EKES wzywa Komisję do opracowywania swojej polityki w sposób zintegrowany, do stosowania jednolitego, spójnego podejścia angażującego wszystkie działy Komisji oraz przełamywania schematycznego podejścia w kształtowaniu polityki i stanowieniu prawa. Apeluje również do Komisji, by – zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa – w dalszym ciągu poprawiała jakość stanowienia prawa UE oraz upraszczała i wyjaśniała przepisy, w celu zapewniania praktycznych korzyści wszystkim podmiotom.

1.8. Ponadto Komitet ponownie wzywa do opracowania nadrzędnej strategii w celu włączenia celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych do roku 2030 do wszystkich odpowiednich strategii politycznych UE. Zwraca się także do Komisji o opracowanie długoterminowej wizji i strategii zrównoważonego rozwoju na podstawie przygotowywanej obecnie opinii EKES-u w sprawie „Transformacja w kierunku bardziej zrównoważonej przyszłości Europy – strategia na 2050 r.”.

1.9. EKES podkreśla zasadnicze znaczenie udziału zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu, wdrażaniu i monitorowaniu strategii politycznych UE, programów i innych inicjatyw w celu osiągnięcia wymiernych rezultatów, uzyskania akceptacji społecznej i propagowania spójności społecznej. Partnerzy społeczni mają szczególną rolę do odegrania w opracowywaniu i wdrażaniu polityk bezpośrednio lub pośrednio dotyczących zatrudnienia i rynków pracy.

1.10. Propozycje konkretnych działań zostały bardziej szczegółowo przedstawione w pkt 2–5, natomiast **główne priorytety polityczne** EKES-u dotyczące programu prac Komisji na 2018 r. można podsumować następująco:

- EKES zwraca się do Komisji Europejskiej o kontynuację działań na rzecz wdrożenia strategii i programów mających na celu dalszy rozwój jednolitego rynku, z uwzględnieniem jego wymiaru gospodarczego i społecznego w ramach zrównoważonego rozwoju. Uznając, że UGW jest najważniejszym elementem jednolitego rynku, Komitet uważa, że niezbędne są działania zwłaszcza w dziedzinie rynków kapitałowych i cyfrowych, jak również rynków energii i transportu. Ponadto apeluje o aktywną politykę handlową, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia przejrzystości i ścisłego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego.
- Komisja powinna przyjąć wszechstronną strategię wspierania przedsiębiorczości, innowacji i rozwoju przemysłowego, która uwzględniałaby między innymi możliwości i wyzwania związane z globalnymi megatrendami, takimi jak szybkie postępy w dziedzinie cyfryzacji i internetu rzeczy oraz przejście do gospodarki niskoemisyjnej i gospodarki o obiegu zamkniętym.
- EKES apeluje do Komisji o rozwijanie wymiaru społecznego UE, by wspierać tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości, podnosić umiejętności i kompetencje, zwiększać inwestycje społeczne i rozwijać gospodarkę społeczną, a także zapobiegać ubóstwu, nierównościom, dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na włączenie społeczne młodych ludzi. Ponadto należy zwrócić szczególną uwagę na ustosunkowanie się do głębokich zmian zachodzących w całym społeczeństwie w związku z cyfryzacją.
- EKES wzywa do podjęcia działań umożliwiających skuteczną koncentrację publicznych środków finansowych i sprostanie przyszłym wyzwaniom spowodowanych Brexitem oraz zapewnienie zrównoważonego wzrostu gospodarczego, innowacji, zatrudnienia i spójności społecznej. Obok inwestycji publicznych należy również wspierać inwestycje prywatne, by zaspokoić znaczące potrzeby inwestycyjne.
- Komisja powinna kontynuować wdrażanie środków obejmujących skuteczną kontrolę na granicach zewnętrznych, by chronić Europejczyków przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa. Powinna również wzmocnić działania, by uczynić UE bardziej skutecznym podmiotem na arenie światowej poprzez wielostronną współpracę i aktywne zapobieganie konfliktom. Komitet uważa ponadto, że konieczne jest zacieśnienie współpracy w zakresie obronności.

- EKES apeluje do Komisji o opracowanie strategii mającej zapewnić skuteczne zorganizowanie ustrukturyzowanego i stałego dialogu obywatelskiego i oferuje swoją pomoc w tym zakresie.

2. Wzmocnienie podstaw gospodarczych Europy

2.1. Europejski semestr oraz unia gospodarcza i walutowa

2.1.1. W ramach europejskiego semestru należy wzmocnić koordynacyjną rolę Komisji, by zapewnić przestrzeganie przez państwa członkowskie celów i zaleceń strategii „Europa 2020” i realizację reform strukturalnych niezbędnych do osiągnięcia długoterminowego zrównoważonego wzrostu gospodarczego, postępu społecznego i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. Większe zaangażowanie partnerów społecznych i innych organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie oraz zwiększenie poczucia ich odpowiedzialności za opracowanie i wdrażanie programów reform jest kluczowym czynnikiem sukcesu tego procesu z uwagi na szczególną rolę partnerów społecznych w związku z przysługującymi im wyłącznymi kompetencjami, obowiązkami i zadaniami.

2.1.2. EKES apeluje o symetryczne dostosowanie makroekonomiczne w strefie euro, zarówno w państwach członkowskich mających deficyt, jak i w tych odnotowujących nadwyżki. Obejmuje to ogólnie pozytywny kurs polityki budżetowej dla strefy euro jako całości.

2.1.3. Unia gospodarcza i walutowa jest kluczowym elementem integracji europejskiej. EKES przypomina tu swoje wcześniejsze stanowisko i wzywa do podjęcia inicjatyw na rzecz dokończenia UGW, w tym inicjatyw dotyczących zarządzania nią, demokratycznej kontroli i dialogu w kwestiach makroekonomicznych.

2.2. Środki finansowe i inwestycje

2.2.1. W kontekście kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF) Komisja powinna torować drogę ku sprawnemu koncentrowaniu środków, oraz sprostaniu przyszłym wyzwaniom spowodowanym Brexitem i potrzebie zrównoważonego wzrostu, konkurencyjności, innowacji, zatrudnienia i spójności społecznej, dzięki wprowadzeniu podejścia zadaniowego i ukierunkowanego na wyniki. EKES wzywa Komisję do dostosowania okresu obowiązywania najbliższych WRF do cyklu politycznego Komisji i Parlamentu. Ponadto apeluje o podjęcie przygotowań do wprowadzenia nowych rodzajów zasobów własnych UE.

2.2.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje uruchomienie drugiej fazy EFIS (Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych) w celu pobudzenia inwestycji poprzez coraz większe zaangażowanie kapitału prywatnego, łącznie z kapitałem publicznym pochodzącym zarówno ze źródeł krajowych, jak i regionalnych. W tym celu zakres zastosowania EFIS powinien, obok banków, obejmować także inne działy finansów.

2.2.3. EKES zwraca uwagę na potrzebę efektywnego i skutecznego korzystania z funduszy europejskich. Należy priorytetowo traktować inwestycje w innowacje, przedsiębiorczość, rozwój umiejętności, aktywną politykę rynku pracy oraz systemy cyfrowe, energetyczne i transportowe i zapewnić odpowiednie finansowanie projektów o dużym oddziaływaniu społecznym.

2.2.4. EKES podkreśla, że dalsza realizacja unii rynków kapitałowych jest niezbędna, by poprawić dostęp do finansowania prywatnego; należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na potrzeby MŚP. Należy także promować zwiększenie finansowania z wykorzystaniem kapitału własnego i rynku kapitałowego.

2.2.5. W odniesieniu do zakończenia budowy unii bankowej EKES podkreśla, że dalszy podział ryzyka musi iść w parze z dalszymi propozycjami dotyczącymi zmniejszenia ryzyka. W kontekście oczekiwanych reform poświęconych regulacji sektora bankowego Komisja powinna zwrócić należytą uwagę na specyfikę i możliwości małych banków oraz banków o mniej złożonej strukturze.

2.2.6. EKES apeluje o podjęcie kroków w kierunku powstrzymania oszustw podatkowych, uchylania się od opodatkowania i agresywnego planowania podatkowego. Istniejące w systemach podatkowych preferencyjne traktowanie, które sprzyja finansowaniu dłużnemu działalności, powinno zostać zmienione. W odniesieniu do VAT EKES podtrzymuje swoje zalecenie na rzecz odejścia od obecnego systemu przejściowego i wprowadzenia ostatecznego systemu VAT, dostosowanego do jednolitego rynku europejskiego.

2.3. Systemy cyfrowe, energetyczne i transportowe

2.3.1. EKES podkreśla znaczenie jednolitego rynku cyfrowego dla całego społeczeństwa. Umiejętności cyfrowe, tworzenie sprzyjającego otoczenia biznesowego i zaufanie konsumentów to jedne z najbardziej istotnych warunków wykorzystania potencjału digitalizacji. Z uwagi na fakt, że dane są czynnikiem produkcji i surowcem służącym tworzeniu

wartości dodanej dla gospodarki, łatwość dostępu do danych oraz ich swobodny przepływ mają tu ogromne znaczenie. Jednocześnie zapewniona musi zostać odpowiednia ochrona danych osobowych i handlowych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dane wygenerowane przez poszczególne przedsiębiorstwa. EKES wzywa także Komisję do kontynuowania wysiłków zmierzających do zwiększenia zdolności w zakresie bezpieczeństwa cybernetycznego i współpracy w tym zakresie. Ponadto apeluje o współpracę międzynarodową w dziedzinie cyfrowej, na przykład w ramach OECD.

2.3.2. Należy kontynuować rozwój infrastruktury cyfrowej, w tym sieci szerokopasmowych i połączeń bezprzewodowych, cyfrowych systemów energetycznych i transportowych oraz „inteligentnych” budynków i społeczności. Należy odpowiednio propagować wykorzystanie cyfryzacji w sektorach edukacji, ochrony zdrowia i w sektorze społecznym. Powinno się również promować pełne wykorzystanie cyfryzacji w celu usprawnienia procedur administracyjnych. Należy położyć szczególny nacisk na objęcie siecią obszarów oddalonych i zagwarantowanie minimalnego dostępu cyfrowego dla wszystkich, a także zwiększenie włączenia słabszych grup społecznych.

2.3.3. EKES od samego początku zdecydowanie wspiera inicjatywę dotyczącą unii energetycznej. Wzywa Komisję, by kontynuowała wdrażanie strategii na rzecz unii energetycznej, zapewniając odpowiednią infrastrukturę energetyczną i sprawnie funkcjonujące rynki energii gwarantujące dostępność dostaw bezpiecznej, przystępnej cenowo i przyjaznej dla klimatu energii dla obywateli i przedsiębiorstw. EKES podkreśla znaczenie dialogu na temat energetyki na poziomie unijnym, krajowym i lokalnym, przy pełnym zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Będzie on regularnie wydawał swoje opinie na temat stanu unii energetycznej i indywidualnych inicjatyw.

2.3.4. Z unią energetyczną ściśle związany jest transport. Z uwagi na fakt, że transport jest jednym z podstawowych czynników umożliwiających działania całego społeczeństwa, zasługuje on na wysoką rangę w programie prac Komisji. Głównym celem tych działań powinno być zapewnienie obywatelom i przedsiębiorstwom mobilności i transportu, które będą łatwo dostępne, sprawne, bezpieczne, przystępne cenowo i przyjazne dla klimatu. Wymaga to znacznych inwestycji publicznych i prywatnych w systemy transportu oraz rozwój transportu publicznego. Związanych z transportem kwestii klimatu i energii nie powinno się podejmować w oderwaniu od kwestii dotyczących rynku transportu. Odnosi się to także do wprowadzania nowych technologii.

2.3.5. Mając na uwadze horyzontalne znaczenie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (UOIG), EKES zwraca się do Komisji o udoskonalenie przepisów w sprawie publicznych rekompensat z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym oraz o lepsze ich stosowanie, w celu zapewnienia wytycznych i stworzenia kompendium najlepszych praktyk.

2.3.6. EKES uznaje rolę, jaką zarówno miasta, jak i obszary wiejskie odgrywają w rozwoju gospodarczym, społecznym i terytorialnym i w zapewnianiu spójności w tym zakresie. W kontekście podkreślania roli miast UE powinna kontynuować prace nad wyraźnie zdefiniowaną i odpowiednio realizowaną agendą miejską. W nowym podejściu do zintegrowanego rozwoju terytorialnego Komisja powinna wykorzystać znaczny potencjał obszarów wiejskich, górskich i wyspiarskich.

2.4. **Rozwój produkcji i usług**

2.4.1. EKES wzywa Komisję do przyjęcia wszechstronnego podejścia oraz strategii na rzecz rozwoju przemysłowego. Szczególną uwagę należy zwrócić na możliwości i wyzwania związane z globalnymi megatrendami, takimi jak szybkie postępy w dziedzinie cyfryzacji i internetu rzeczy, powiązanie sektorów produkcji i usług oraz przejście na gospodarkę niskoemisyjną i gospodarkę o obiegu zamkniętym.

2.4.2. Powinno się także uwolnić potencjał związany z rozwojem usług, w tym w sektorze detalicznym, jakkolwiek należy przy tym zagwarantować prawa konsumentów i pracowników oraz uznać, że nadal istnieją bariery na jednolitym rynku.

2.4.3. Polityka w zakresie innowacji, w tym społecznych, ma kluczowe znaczenie dla gospodarczej konkurencyjności i odnowy oraz osiągnięcia korzyści społecznych. EKES wzywa do propagowania ponadnarodowych i przekrojowych sieci między uczelniami wyższymi, przedsiębiorstwami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w ramach programu „Horyzont 2020”. Zaleca również uproszczenie przepisów administracyjnych dotyczących finansowania i pomocy państwa.

2.4.4. Potrzebna jest ogólnounijna strategia „Przemysł 4.0 i Społeczeństwo 4.0”, która koncentrowałaby się na technologiach i platformach, normach i architekturze referencyjnej, sieciach regionalnych ośrodków innowacji oraz umiejętnościach na wszystkich poziomach.

2.4.5. Gdy chodzi o wyzwania związane z globalnymi megatrendami w poszczególnych branżach, takich jak sektor motoryzacyjny czy przemysł węgla i stali, EKES wzywa do właściwego zarządzania przemianami strukturalnymi poprzez zapewnienie sprawiedliwych i odpowiednich ram transformacji i dialogu z partnerami społecznymi na temat zagadnień dotyczących poszczególnych sektorów. Z drugiej strony, możliwości pojawiające się w takich obszarach jak przestrzeń kosmiczna i przemysł obronny muszą zostać dostrzeżone i dobrze wykorzystane, przy jednoczesnym zapewnieniu korzystnych warunków rozwoju wszystkich sektorów przemysłowych oraz dobrych warunków pracy.

2.4.6. Należy zwłaszcza skupić się na zwiększeniu finansowania, innowacyjności i umiędzynarodowienia małych i średnich przedsiębiorstw i w pełni wdrożyć program „Small Business Act dla Europy”. Polityka w zakresie MŚP powinna być dopasowana do zróżnicowanych potrzeb różnych form przedsiębiorstw, takich jak przedsiębiorstwa rodzinne, tradycyjne małe przedsiębiorstwa i mikroprzedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa typu start-up i scale-up oraz przedsiębiorstwa gospodarki społecznej. Komitet wzywa Komisję do rozpoczęcia konsultacji w sprawie zdefiniowania MŚP.

2.4.7. EKES uważa, że ważne jest kompleksowe spojrzenie na nowe tendencje pojawiające się we wzorcach produkcji i konsumpcji, takich jak modele gospodarki współpracy, gospodarki o obiegu zamkniętym, gospodarki dzielenia się i gospodarki funkcjonalnej. Należy także postrzegać w sposób kompleksowy możliwości rozwoju, na przykład związane z gospodarką społeczną. Należy także zapewnić środki ułatwiające wprowadzanie tych nowych i różnorodnych modeli, a jednocześnie zagwarantować równe warunki konkurencji i przestrzeganie odpowiednich przepisów, by chronić społeczeństwo i konsumentów oraz prawa pracownicze.

2.4.8. Biorąc pod uwagę szczególną rolę, jaką odgrywa gospodarka społeczna, EKES ponownie wzywa do uruchomienia szeroko zakrojonego planu działania na rzecz gospodarki społecznej, zgodnie z konkluzjami Rady z grudnia 2015 r. pt. „Propagowanie gospodarki społecznej jako siły napędowej rozwoju gospodarczego i społecznego w Europie”.

2.4.9. Wielofunkcyjność, różnorodność modeli rolnictwa i zrównoważony rozwój muszą pozostać w centrum uwagi przy rozpatrywaniu kwestii finansowania wspólnej polityki rolnej (WPR) oraz potrzeby jej modernizacji i uproszczenia w kontekście kolejnych wieloletnich ram finansowych. Należy także zwiększyć wysiłki na rzecz badań i cyfryzacji w sektorze rolnym.

2.4.10. EKES wzywa Komisję do przedstawienia się na bardziej zintegrowane podejście do rolnictwa i polityki żywnościowej, biorąc również pod uwagę potrzebę przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz znacznego ograniczenia marnotrawienia żywności. Komisja powinna przyjąć przepisy w celu wyeliminowania nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw żywności.

2.4.11. Aby umożliwić prawidłowy rozwój i modernizację przemysłu i rolnictwa, ramy polityczne i regulacyjne powinny, z myślą o dobrostanie obywateli, zapewnić stabilne i przewidywalne środowisko inwestycyjne i operacyjne i być zgodne z zasadami lepszego stanowienia prawa.

2.5. **Handel międzynarodowy**

2.5.1. EKES apeluje o podjęcie aktywnych i uczciwych negocjacji handlowych z partnerami takimi jak Japonia oraz kraje Mercosur i ASEAN, a także o sprawne wdrożenie już zawartych umów, z uwzględnieniem kwestii poruszonych w poprzednich opiniach EKES-u. Jeśli chodzi o wdrażanie komunikatu Komisji pt. „Handel z korzyścią dla wszystkich”, EKES uważa za istotne, by zakończyć negocjacje w wyważony i przejrzysty sposób, z korzyścią dla obywateli i przedsiębiorstw, przy jednoczesnej ochronie norm ekologicznych, społecznych, pracowniczych, konsumenckich i innych, a także usług publicznych. Ogólnie rzecz biorąc EKES podkreśla znaczenie przejrzystości i angażowania społeczeństwa obywatelskiego od samego początku w negocjowanie, wdrażanie i monitorowanie umów handlowych.

2.5.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje ulepszenia w rozstrzyganiu sporów inwestorów dzięki wprowadzeniu nowego systemu zastępującego ISDS, ale wzywa Komisję do podjęcia dalszych działań, by system trybunałów inwestycyjnych (ICS) faktycznie mógł funkcjonować jako niezależny międzynarodowy organ sądowy.

2.5.3. Prowadzenie dwustronnych negocjacji handlowych nie powinno osłabić zobowiązań UE wobec WTO ani zawarcia prężnego wielostronnego porozumienia globalnego. EKES oczekuje podjęcia aktywnych działań w następstwie konferencji ministerialnej WTO z 2017 r. w takich obszarach jak rolnictwo i handel elektroniczny. Ponadto należy pilnie

ocenić zagrożenia i szanse z perspektywy społeczeństwa obywatelskiego, tak aby określić dalsze kroki w ramach trwających wielostronnych negocjacji dotyczących porozumienia w sprawie handlu usługami (TiSA) i umowy w sprawie towarów środowiskowych (EGA). EKES wzywa także do szybkiego przyjęcia i wdrożenia reform dotyczących polityki ochrony handlu UE.

2.5.4. EKES uważa, że ważne jest, by zapewnić spójność między polityką handlową a celami zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, porozumieniem paryskim w sprawie zmiany klimatu oraz polityką UE na rzecz rozwoju. W związku z tym należy dążyć do włączenia do umów handlowych ambitnych rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju, ze stabilnym mechanizmem monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie.

2.5.5. Ponadto EKES wzywa do monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie wszystkich aspektów umów, w tym tych, których przepisy nie przewidują wspólnego organu monitorującego z udziałem społeczeństwa obywatelskiego. Komitet wnosi tu szczególnie cenny wkład dzięki swej wiedzy eksperckiej.

2.5.6. EKES apeluje również o podjęcie dyskusji ze społeczeństwem obywatelskim na temat oceny skutków proponowanego powołania wielostronnego trybunału inwestycyjnego oraz związanych z tym aspektów praktycznych.

3. Wspieranie społecznego wymiaru Europy

3.1. Europejski filar praw socjalnych

3.1.1. EKES przyjmuje do wiadomości komunikat Komisji w sprawie europejskiego filaru praw socjalnych i wniosek w sprawie proklamacji europejskiego filaru praw socjalnych oraz towarzyszące im inicjatywy ustawodawcze i niemające charakteru ustawodawczego. EKES pracuje nad tym pakietem i przedstawi swoje opinie w odpowiednim czasie.

3.1.2. Na razie Komitet odsyła do swojej wcześniejszej opinii w sprawie europejskiego filaru praw socjalnych⁽¹⁾, w której zwrócono uwagę na ogólne cele dotyczące rozwoju tego filaru poprzez kombinację instrumentów prawnych i pozaprawnych związanych z obszarami takimi, jak przyszłość pracy, sprawiedliwe warunki pracy, zatrudnienie, egzekwowanie istniejącego dorobku prawnego UE w zakresie praw socjalnych oraz inwestycje społeczne. Stwierdzono w niej także, że filar powinien mieć zastosowanie do wszystkich państw członkowskich, przyznając jednocześnie, że strefa euro może wymagać szczególnych instrumentów/mechanizmów. Wyrażono w niej pogląd, że europejski semestr i krajowe programy reform powinny stać się podstawowymi narzędziami wdrażania i monitorowania tego filaru, oraz wezwano do ustalenia konkretnych poziomów referencyjnych w ramach europejskiego semestru.

3.1.3. Ramowe warunki na rynkach pracy muszą wspierać nowe i bardziej zdywersyfikowane ścieżki kariery. W życiu zawodowym potrzebne są różnorodne formy rekrutacji pracowników i różnorakie formy pracy. Wymaga to stworzenia odpowiedniego otoczenia ustawodawczego sprzyjającego ochronie zatrudnienia, tak aby zapewnić ramy uczciwych warunków pracy i stymulować zatrudnianie w ramach wszystkich rodzajów umów o pracę.

3.1.4. EKES podkreśla potrzebę doskonalenia kształcenia w miejscu pracy, a także kształcenia i szkolenia zawodowego, uczenia się przez całe życie, a także podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowywania się, aby umożliwić dostosowanie się do zmieniającego się zapotrzebowania na umiejętności i kompetencje. Należy także opracować rozwiązania zapewniające bezproblemowe przechodzenie z jednej pracy do drugiej i podejmowanie pracy po okresie bezrobocia oraz po opuszczeniu szkoły, by rynek pracy sprzyjał włączeniu społecznemu.

3.1.5. W uznaniu faktu, że przyszłość Unii Europejskiej jest silnie związana z zaufaniem młodszych pokoleń do unijnego projektu, EKES podkreśla konieczność zintensyfikowania przez Komisję działań w celu skutecznego zajęcia się podstawowymi przyczynami bezrobocia i wykluczenia młodzieży.

3.1.6. EKES wzywa do podjęcia środków mających zaspokoić potrzebę inwestycji społecznych, czyli inwestowania w kapitał ludzki i w infrastrukturę i usługi społeczne, by wspierać rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oraz spójność społeczną. Ponadto należy dogłębniej zastanowić się nad sposobem połączenia „planu Junckera 2” z celami pakietu dotyczącego inwestycji społecznych, w tym poprzez realizację celów EFIS. Ponadto EKES zaapelował o zawarcie europejskiego paktu na rzecz inwestycji społecznych, który wspierałby reformy społeczne i inwestycje społeczne oraz pomógłby w odnowieniu konwergencji gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Również w rocznej analizie wzrostu gospodarczego należy położyć nacisk na inwestycje społeczne.

⁽¹⁾ Opinia z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie komunikatu Komisji „Rozpoczęcie konsultacji w sprawie europejskiego filaru praw socjalnych” (Dz.U. C 125 z 21.4.2017, s. 10).

3.1.7. Europejski Fundusz Społeczny powinien pozostać kluczowym elementem europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, przy czym należy poświęcić szczególną uwagę promowaniu kształcenia słabszych grup społecznych (np. młodzieży, imigrantów i uchodźców oraz osób niepełnosprawnych) oraz ich integracji na rynku pracy. Konsolidacja i przesunięcia w ramach nowego programu Erasmus muszą być bardziej systematyczne i sprzyjające włączeniu społecznemu. EKES ponownie wzywa do umożliwiania wszystkim młodym ludziom korzystania z wymiany europejskiej.

3.1.8. EKES przyjmuje do wiadomości, że zmniejszanie ubóstwa leży przede wszystkim w gestii państw członkowskich, niemniej zaznacza, że w procesie europejskiego semestru; należy systematycznie poruszać kwestię ograniczania ubóstwa. Należy także nadal wspierać badania naukowe nad „budżetami referencyjnymi” umożliwiającymi godne życie; zapewnić wspólne, porównywalne wskaźniki, np. dotyczące ubóstwa i nierówności, oraz przeprowadzać obowiązkowe oceny skutków społecznych wszystkich programów reform przedkładanych w ramach krajowych programów reform i zaleceń dla poszczególnych krajów. EKES opowiedział się również za stworzeniem zintegrowanego funduszu europejskiego na rzecz zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego w oparciu o dotychczasowe doświadczenia z wdrażaniem Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) i EFS. Ponadto strategia „Europa 2020” powinna zostać powiązana z wdrażaniem programu działań do roku 2030.

3.2. **Prawa obywateli i konsumentów**

3.2.1. EKES wzywa Komisję do ścisłego monitorowania przestrzegania podstawowych wartości i zasad UE we wszystkich państwach członkowskich i wzmacniania procedur w celu ochrony i obrony demokracji, praworządności, praw podstawowych, praw człowieka i dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

3.2.2. Polityka ochrony konsumentów jest bliska interesowi publicznemu, a zatem może wywierać wpływ na zaangażowanie obywateli w proces integracji europejskiej. EKES zwraca się do Komisji o zapewnienie egzekwowania i przestrzegania praw konsumentów w procesie REFIT, w świecie cyfrowym oraz w zakresie bezpieczeństwa produktów i usług. Komisja powinna wzmocnić środki mające na celu wyeliminowanie ubóstwa energetycznego i ubóstwa konsumpcji oraz poprawę dostępu wszystkich Europejczyków do żywności i usług. Komisja powinna również przyczynić się do wspierania prawa konsumentów do informacji, edukacji i uczestnictwa oraz do organizowania się, aby ich interesy były reprezentowane przy opracowywaniu istotnych dla nich przepisów.

3.2.3. Komisja powinna zakończyć przegląd głównych instrumentów prawnych i pozaprawnych europejskiej polityki konsumenckiej jako przekrojowej i horyzontalnej polityki w zakresie obywatelstwa i przedstawić nowy plan działania na rzecz ochrony i obrony konsumentów na nadchodzące 10 lat.

3.2.4. EKES wzywa Komisję do podjęcia wszelkich odpowiednich działań w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, w systemie kształcenia i w procesie decyzyjnym, a także przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć. Ponadto EKES wnosi do Komisji o ustanowienie programu na rzecz ochrony mniejszości i słabszych grup społecznych, promowania pełnego poszanowania praw podstawowych i niedyskryminacji. Komisja powinna wzmocnić wysiłki na rzecz odblokowania dyrektywy w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania oraz zająć się sytuacją dzieci, kobiet i osób w podeszłym wieku, które znajdują się w trudnej sytuacji, jak również nowymi formami podatności na zagrożenia.

3.2.5. Komisja powinna również zaktualizować europejską strategię w sprawie niepełnosprawności, zgodnie z zaleceniami Komitetu ONZ do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych, a także wdrażać Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w ramach swojej zewnętrznej polityki i programów zewnętrznych, z czym wiąże się wprowadzenie karty inwalidzkiej UE, która byłaby uznawana we wszystkich państwach członkowskich. Należy także przystąpić do opracowania programu w zakresie praw osób niepełnosprawnych na lata 2020–2030 i ogłosić rok 2021 Europejskim Rokiem Praw Osób Niepełnosprawnych.

3.2.6. Kwestia zapewnienia wszystkim dostępu musi być uwzględniana w inicjatywach na rzecz jednolitego rynku cyfrowego. W tym celu Komisja powinna zwiększyć swoje wysiłki, by zakończyć negocjacje z innymi instytucjami na temat europejskiego aktu w sprawie dostępności. Należy również zwiększyć prawa pasażerów i zwrócić szczególną uwagę na osoby niepełnosprawne i o ograniczonej sprawności ruchowej.

3.2.7. EKES zachęca Komisję do wspierania działań podejmowanych w instytucjach edukacyjnych na wszystkich szczeblach, aby pomóc uczniom w rozróżnianiu pomiędzy fałszywymi wiadomościami i faktami naukowymi.

3.3. Migracja

3.3.1. EKES podkreśla potrzebę wspierania i integracji uchodźców i osób ubiegających się o azyl. Opowiada się za wprowadzeniem skutecznej reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego, z poszanowaniem praw człowieka, oraz ustanowieniem prawdziwie wspólnego systemu dla wszystkich państw członkowskich. Zaleca również poczynienie postępów w zakresie przesiedlania uchodźców i wydawania im wiz humanitarnych, aby sprostać rzeczywistym potrzebom. Wzywa Komisję do monitorowania wdrażania umowy w sprawie rozłożenia liczby uchodźców między państwami członkowskimi.

3.3.2. Ponadto apeluje o przegląd umów o partnerstwie z państwami trzecimi będącymi krajami tranzytu i pochodzenia przepływów migracyjnych, w celu zapewnienia poszanowania praw człowieka i prawa międzynarodowego, a także do opracowania instrumentów finansowych służących wyeliminowaniu podstawowych przyczyn migracji.

3.3.3. EKES docenia prace Komisji w zakresie legalnych kanałów migracji, dokonane poprzez ocenę istniejących dyrektyw, ale wzywa do bardziej długofalowego zarządzania migracją zarobkową, opracowania planów aktualizacji kanałów legalnej mobilności, a także wymiany informacji na temat możliwości na rynku pracy. Biorąc pod uwagę strukturę demograficzną w Europie, EKES zwraca uwagę na potrzebę przekształcenia wyzwania związanego z integracją uchodźców i migrantów na rynku pracy w szansę. Inwestowanie w szkolenia i odpowiednie systemy wsparcia będą kluczowym czynnikiem ułatwiającym integrację migrantów na rynku pracy i realizację ich potencjału, a zatem wykorzystanie ich umiejętności, ducha przedsiębiorczości i dynamizmu, uznając jednocześnie ogólną wartość różnorodności i różnych kultur w naszym społeczeństwie.

3.3.4. EKES uważa, że rok 2018, jako Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego, stanowi wyjątkową okazję do zmobilizowania wszystkich podmiotów w celu zwalczania populizmu i nacjonalizmu, a także do wspierania pozytywnej narracji dla przyszłości Europy. W tym kontekście można by wzmożyć wysiłki na rzecz lepszego uświadomienia potrzeby zrozumienia międzykulturowego w odniesieniu do uchodźców i migrantów.

3.4. Bezpieczeństwo wewnętrzne i polityka zewnętrzna

3.4.1. EKES wzywa Komisję do dalszego wdrażania środków, w tym obejmujących skuteczną kontrolę granic zewnętrznych, mających chronić Europejczyków przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa, takimi jak terroryzm, przestępczość zorganizowana i cyberprzestępczość.

3.4.2. Komitet uważa, że konieczne jest zacieśnienie współpracy w zakresie obronności. W tym celu popiera propozycję utworzenia Europejskiej Unii Obrony i z zadowoleniem przyjmuje europejski plan działań w sektorze obrony.

3.4.3. Biorąc pod uwagę wyzwania stawiane przez nieprzewidywalność polityki USA oraz ryzyko zwiększonego protekcjonizmu i unilateralizmu, EKES zachęca UE, by kontynuowała prace zgodnie ze swoją globalną strategią, wspierała multilateralizm w ramach ONZ i aktywnie działała na rzecz zapobiegania konfliktom i rozwiązywania kryzysów międzynarodowych. Podkreśla również potrzebę ściślejszej koordynacji celów, kierunków polityki i środków przez państwa członkowskie by UE była bardziej skutecznym podmiotem na arenie światowej.

3.4.4. Wdrażanie programu działań do roku 2030 powinno stanowić podstawę współpracy UE na rzecz rozwoju. Aby objąć przewodnią rolę UE powinna przedstawić dobrowolny przegląd swoich wewnętrznych i zewnętrznych działań w zakresie celów zrównoważonego rozwoju na Forum Politycznym Wysokiego Szczebla ONZ.

3.4.5. EKES popiera utworzenie platformy dialogu z partnerami społecznymi w kontekście europejskiej polityki sąsiedztwa w celu lepszego oceny rynku pracy i wzywa państwa członkowskie UE do opracowania wspólnego europejskiego podejścia do koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego między UE a jej południowymi sąsiadami. W ramach polityki sąsiedztwa należy jasno dowieść związku między brakiem stabilności a ubóstwem oraz między nierównością a brakiem możliwości, które mogą potęgować skłonność do radykalizacji postaw i utrudniać proces demokratyzacji.

3.4.6. EKES podkreśla znaczenie zewnętrznych stosunków gospodarczych i międzynarodowej dyplomacji dla ochrony i zwiększania stabilności i bezpieczeństwa. Zachęca UE do pełnego wykorzystania roli kultury w stosunkach międzynarodowych.

4. Ułatwienie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną i gospodarkę o obiegu zamkniętym

4.1. Plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym powinien być realizowany w zintegrowany i spójny sposób, z wykorzystaniem możliwości pogodzenia aspektów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. EKES zwraca się do Komisji o zachęcanie do działań opartych na zasadach rynkowych poprzez promowanie innowacji, ułatwianie wiodących inicjatyw, w tym także na obszarach oddalonych i miejskich, zwiększanie ich skali, a także zapewnienie wspomagających ram regulacyjnych. Wskazuje również na powiązania między gospodarką o obiegu zamkniętym i innymi „nowymi modelami ekonomicznymi”.

4.2. Należy również zwrócić odpowiednią uwagę na realizację „tradycyjnej” polityki i ustawodawstwa w zakresie ochrony środowiska, które obejmują gospodarkę odpadami oraz ochronę powietrza, wody, gleby i różnorodności biologicznej. EKES wzywa Komisję, by kontynuowała te prace w ramach europejskiego procesu oceny oddziaływania na środowisko.

4.3. Cele na 2030 r. w zakresie klimatu powinny zostać wdrożone w sposób jak najbardziej opłacalny. W związku z tym EKES zwraca się do Komisji o przeprowadzenie wszechstronnej oceny obecnych instrumentów polityki zmniejszania emisji dwutlenku węgla i upewnienie się, że narzędzia są odpowiednie i stosowane w najbardziej efektywny sposób.

4.4. Komisja powinna również rozważyć kwestie dotyczące klimatu z punktu widzenia sprawiedliwości klimatycznej, tzn. z perspektywy takich kwestii, jak równość, prawa człowieka i ubóstwo.

4.5. Dyplomacja w dziedzinie klimatu pozostaje ważną misją UE w walce ze zmianą klimatu. Konieczne jest uzyskanie zobowiązania wszystkich największych emitentów do realizacji celów, które są co najmniej tak ambitne jak cele UE. EKES zachęca także Komisję, by dążyła do wprowadzenia ogólnosięwiatowego systemu opłat za emisje dwutlenku węgla w celu stworzenia równych szans w stosunku do konkurentów spoza UE.

4.6. EKES wnosi, by Komisja opracowała strategię w sprawie zwiększenia swojego pozytywnego śladu [ang. *handprint*] w zakresie klimatu i środowiska, to znaczy swego pozytywnego wpływu w skali światowej. Wymaga to środowiska sprzyjającego innowacjom i inwestycjom oraz korzystnych warunków wymiany dla wywozu produktów niskoemisyjnych i „eksportu” rozwiązań w dziedzinie klimatu. W ten sposób UE może wnieść skuteczny wkład w przeciwdziałanie zmianie klimatu i podejmowanie wyzwań w zakresie ochrony środowiska i wywierać dużo większy wpływ niż gdyby działała wyłącznie w obrębie własnych granic.

5. Wzmacnianie pozycji społeczeństwa obywatelskiego, angażowanie go oraz zasięganie jego opinii

5.1. EKES podkreśla kluczową rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu, realizacji i monitorowaniu polityki na wszystkich etapach i szczeblach, w tym lokalnym. Wymaga to zmiany kulturowej i potwierdzenia wartości społeczeństwa obywatelskiego na poziomie UE i państw członkowskich, która jest już zapisana w art. 11 TUE, zgodnie z którym instytucje UE promują i ułatwiają dialog obywatelski w wymiarze horyzontalnym i wertykalnym, przeprowadzają szerokie konsultacje oraz stwarzają podstawy do europejskiej inicjatywy obywatelskiej. Są to wzajemnie uzupełniające się procesy, które odbywają się bez uszczerbku dla konsultacji z EKES-em i dialogu społecznego.

5.2. EKES uważnie śledzi procesy dialogu zorganizowanego lub fora konsultacyjne (np. europejska platforma zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym, Europejskie Forum Migracji), które gromadzą i angażują organizacje społeczeństwa obywatelskiego i inne podmioty z instytucji UE i państw członkowskich, i aktywnie w nich uczestniczy. Wzywa także do wsparcia swoich inicjatyw na rzecz utworzenia platformy na rzecz zmian (równość płci w sektorze transportu) i forum instytucjonalnego dotyczącego uczestnictwa obywateli (w ramach inicjatywy obywatelskiej). Podczas tworzenia takich platform jak REFIT Komisja powinna rozważyć udział reprezentacji EKES-u, zgodnie z mandatem przyznanym Komitetowi w Traktatach, tak by zapewnić odzwierciedlenie składu Komitetu w formie jego trzech Grup.

5.3. Jako uzupełnienie powyższych inicjatyw Komisja powołała ostatnio specjalny portal internetowy „Udział obywateli w procesie kształtowania prawa” w celu zbierania opinii obywateli, w tym zarówno organizacji, jak i osób indywidualnych. EKES zaleca Komisji, by dokonała rozróżnienia między wkładem organizacji społeczeństwa obywatelskiego a wkładem od osób indywidualnych. W tym celu Komisja powinna opracować swoisty katalog zainteresowanych stron we współpracy z EKES-em, co pozwoli na zidentyfikowanie reprezentatywnych i zrównoważonych pod względem geograficznym grup docelowych, opierając się przy tym na rejestrze służącym przejrzystości. Ponadto powinna zapewnić ilościowe i jakościowe współczynniki ważności odpowiedzi. Oprócz tego Komisja powinna stale pracować nad poprawą przejrzystości, łatwości dostępu, informacji zwrotnych i rozliczalności wobec uczestników.

5.4. EKES wzywa Komisję do opracowania bardziej strategicznego podejścia do tych działań i zapewnienia im bardziej ustrukturyzowanej podstawy instytucjonalnej i przedstawicielskiej, przy wykorzystaniu zasobów istniejących reprezentatywnych organów konsultacyjnych na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym. W tym celu Komisja powinna ściśle współpracować z EKES-em i zwrócić się do niego o opinię rozpoznawczą na temat skutecznej organizacji stałego dialogu obywatelskiego, a następnie opracować specjalny komunikat w tej sprawie.

5.5. EKES podkreśla konieczność zwiększenia skuteczności europejskiej inicjatywy obywatelskiej, zgodnie z zapowiedzią pierwszego wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej Fransa Timmermansa dotyczącą przeglądu rozporządzenia w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej. Należy poszukiwać nowych sposobów zwiększenia zaangażowania w tę inicjatywę, zwłaszcza ludzi młodych i osób ze słabszych grup społecznych, na przykład poprzez korzystanie z narzędzi cyfrowych.

5.6. EKES odnotowuje, że Komisja wzięła pod uwagę wiele elementów wkładu EKES-u do programu swoich prac na rok 2017. Istnieją jednak również kwestie, które nie zostały uwzględnione i w związku z tym zostały one przypomniane w niniejszym dokumencie. W odniesieniu do realizacji programu prac Komisji na 2018 r., EKES gotów jest przedstawić swoje poglądy i uczestniczyć w przyszłym roku w pracach nad konkretnymi inicjatywami.

Bruksela, dnia 5 lipca 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
